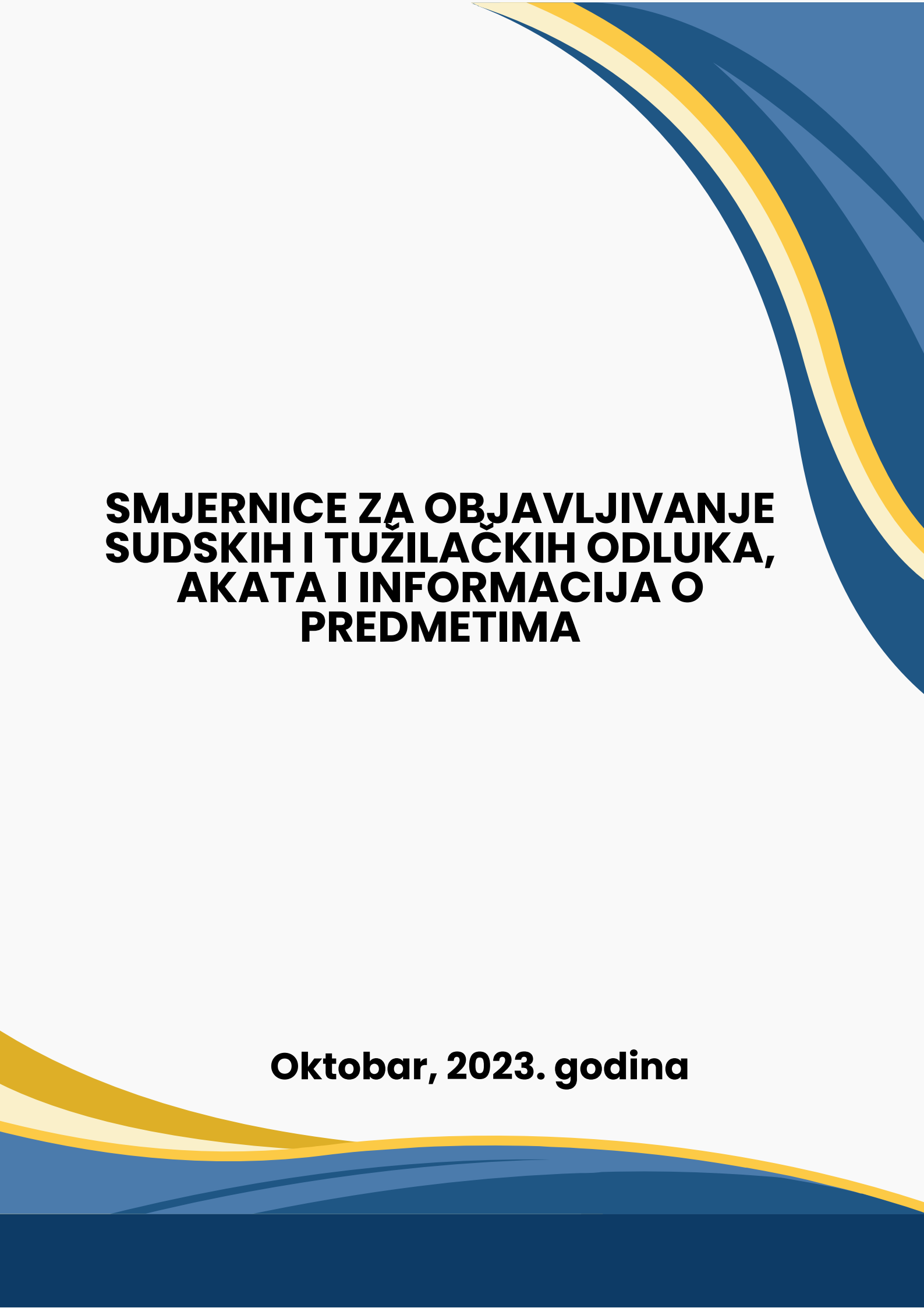

SMJERNICE ZA OBJAVLJIVANJE SUDSKIH I TUŽILAČKIH ODLUKA, AKATA I INFORMACIJA O PREDMETIMA

Oktobar, 2023. godina

Transparentnost pravosuđa ključan je element demokratskog društva koje želi osigurati jednakost pred zakonom i pravičnost za sve. Objavljivanjem sudskih presuda i tužilačkih odluka, omogućuje se građanima uvid u rad pravosudnih institucija čime se jača povjerenje u pravosudni sistem. Također, na taj način potiču se učesnici u sudskim postupcima na veću odgovornost i transparentnost u svom radu, osiguravajući pravednost u donošenju odluka.

Nakon godinu i po dana rada i šest održanih sastanaka, Radna grupa za analizu i unapređenje objavljivanja tužilačkih i sudskih odluka sastavljena od članova pravosudne zajednice i VSTV-a, uz stručnu i administrativnu podršku Odjela za sudsku dokumentaciju i edukaciju Sekretarijata VSTV-a BiH, utvrdila je nacrt Smjernica kojima se definiše postupak i način proaktivnog, i u određenoj mjeri reaktivnog objavljivanja sudskih i tužilačkih odluka, akata i drugih informacija o predmetima.

Svjesna činjenice da ne postoji univerzalan model za objavljivanje sudskih i tužilačkih odluka, Radna grupa se rukovala prvenstvenopotrebama bosanskohercegovačkog društva za što boljim pristupom odlukama pravosudnih tijela, imajući u vidu složenu organizaciju pravosuđa kao i postojanje četiri pravosudna sistema u Bosni i Hercegovini.

Uvjereni smo da pravda ne smije biti samo izrečena, već da mora biti vidljiva za sve, jer samo tako se mogu graditi temelji pravednog društva u kojem svi građani imaju povjerenje u pravosudni sistem. Radna grupa smatra da će usvajanje novih Smjernica i njihova dosljedna primjena održati kontinuitet napredovanja u procesu postizanja transparentnosti pravosudnog sistema, koji je notiran i u Izvještaju Evropske unije za Bosnu i Hercegovinu za 2022. godinu.

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine na osnovu člana 17. tačka 28. a u vezi sa tačkom 24. Zakona o VSTV BiH, na prijedlog Radne grupe za analizu i unapređenje objavljivanja sudskih i tužilačkih odluka, donosi

SMJERNICE ZA OBJAVLJIVANJE SUDSKIH I TUŽILAČKIH ODLUKA, AKATA I INFORMACIJA O PREDMETIMA

PREDMET I OBIM PRIMJENE

Smjernice se odnose na postupak i način proaktivnog objavljivanja sudskih i tužilačkih odluka, akata i informacija o predmetima.

Smjernice se mogu odnositi u određenoj mjeri i na reaktivnu objavu, uz napomenu da sudovi i tužilaštva prilikom reaktivne objave mogu dati i više informacija, pri tom poštujući zakone kojima se uređuje slobodan pristup informacijama i zaštita ličnih podataka.

CILJEVI SMJERNICA

Smjernicama se želi postići da se na teritoriju cijele Bosne i Hercegovine ujednači praksa sudova i tužilaštava u objavljivanju sudskih i tužilačkih odluka, akata te informacija o predmetima putem specijaliziranih web servisa.

Primjenom ovih Smjernica doprinijeće se postizanju optimalnog nivoa transparentnosti rada pravosudnih institucija, harmonizaciji sudske prakse i unapređenju pravne sigurnosti. Na taj način će se povećati odgovornost pravosuđa i povjerenje građana i drugih zainteresovanih subjekata u rad pravosuđa.

OSNOVNI PRINCIPI

Javnost

Sudske odluke, tužilački akti, kao i drugi sadržaji o predmetima precizirani ovim Smjernicama i aktima pravosudnih institucija predstavljaju javno dobro, te trebaju biti javno dostupni i redovno ažurirani.

Zaštita ličnih podataka

- 1) Lični podaci obrađivaće se u skladu sa zakonima i pravnim standardima uz poduzimanje propisanih mjera zaštite.
- 2) Pravo na privatnost može se ograničiti u predmetima od javnog interesa preziranim ovim Smjernicama i pratećim aktima institucija, kao i iz drugih razloga propisanih zakonima Bosne i Hercegovine koji uređuju ovu oblast.
- 3) Lični podaci mogu biti objavljeni i uz izričitu pismenu saglasnost fizičkog lica, koje je prethodno poučeno od strane ovlaštenog uposlenika suda/tužilaštva o posljedicama davanja takve saglasnosti.
- 4) Pojedinaac čiji se lični podaci obrađuju i dostupni su javnosti, ima pravo da pod određenim uslovima ishodi brisanje tih podataka u svjetlu prava na zaborav (u slučaju rehabilitacije, brisanja sudske osude i dr.).

Tačnost i blagovremenost

- 1) Svako objavljivanje sadržaja predviđenih ovim Smjernicama treba sadržavati tačne i blagovremene informacije.
- 2) Sudovi i tužilaštva će postupati sa hitnošću prilikom obrade zahtjeva fizičkih lica za izmjenu ili brisanje objavljenih podataka, odnosno ispravku netačnih i dopunu nepotpunih podataka.

Jasnost i razumljivost

Prilikom objavljivanja sadržaja definisanih ovim Smjernicama, vodiće se računa da isti budu objavljeni na način koji je jasan i razumljiv javnosti i medijima.

Kontinuitet

Pravosudne institucije će održavati kontinuitet objavljivanja sadržaja definisanih ovim Smjernicama, na način da će javnosti redovno pružati informacije o toku postupka u predmetima od javnog interesa do njihovog pravosnažnog okončanja.

Kontinuitet

Pravosudne institucije će održavati kontinuitet objavljivanja sadržaja definisanih ovim Smjernicama, na način da će javnosti redovno pružati informacije o toku postupka u predmetima od javnog interesa do njihovog pravosnažnog okončanja.

Trajanje objave

Svi sadržaji definisani ovim Smjernicama koji se objavljuju na specijaliziranim web servisima i putem drugih informacionih kanala za komuniciranje biće dostupni javnosti i medijima dok se ne ostvari svrha njihovog objavljivanja, pri tom vodeći računa o pravu na zaborav.

Pravo na zaborav

Lice čiji se podaci obrađuju ima pravo od voditelja obrade ishoditi brisanje ličnih podataka koji se na njega odnose bez nepotrebnog odgađanja, ako više nisu neophodni u odnosu na svrhu obrade.

Unifikacija objava i jednostavnost pristupa

- 1) VSTV BiH, sudovi i tužilaštva će unificirati mjesto i način objave sadržaja predviđenih ovim Smjernicama kako bi isti bili lako dostupni i pretraživi.
- 2) Anonimizacija ličnih podataka vršiće se u skladu sa Uputstvom za anonimizaciju VSTV BiH, tako da budu anonimizirani na isti ili sličan način radi jednostavne čitljivosti i razumijevanja takvih sadržaja i u anonimiziranoj formi.

ZNAČENJE TERMINA

Pojedini termini upotrijebljeni u ovim Smjernicama imaju sljedeće značenje:

Proaktivna transparentnost podrazumijeva aktivno nastojanje pravosudnih institucija da informacije u vezi sa njihovim radom i postupanjem u konkretnim predmetima, a koje su od interesa za različite ciljne grupe, budu blagovremeno identifikovane i adekvatno objavljene bez ikakvog prethodnog zahtjeva za pristup informacijama.

Reaktivna transparentnost podrazumijeva postupanje pravosudnih institucija po zahtjevima za pristup informacijama, kao i postupanja po različitim upitima koji dolaze iz medija i od drugih zainteresovanih lica.

Specijalizirani web servisi su web servisi na kojima se objavljuju sadržaji predviđeni ovim Smjernicama i to: službene web stranice pravosudnih institucija, centralna Baza sudskih odluka BiH, Portal sudske prakse Bosne i Hercegovine i Mapa sudskih predmeta od javnog interesa.

Baza sudskih odluka Bosne i Hercegovine je centralno mjesto za objavu pravosnažnih sudskih odluka svih sudova u Bosni i Hercegovini na jednom mjestu, a koja je dostupna javnosti bez ograničenja na web stranici <https://csd.pravosudje.ba>.

Portal sudske prakse Bosne i Hercegovine je specijalizirano mjesto gdje se objavljuju pravni stavovi sudske prakse i pravna shvatanja sudova najviše instance u Bosni i Hercegovini sa pratećim odlukama, a koji je dostupan na web stranici <https://sudskapraksa.pravosudje.ba>.

Mapa sudskih predmeta od javnog interesa je specijalizirano mjesto gdje su korištenjem Google mape predstavljene sažete informacije o pravosnažnim predmetima od javnog interesa, vidljivi po mjestu presuđenja i drugim kategorijama ovisno o vrsti predmeta.

Anonimizacija je postupak obrade ličnih podataka s ciljem da se zaštiti identitet osobe na koju se podaci odnose.

Lični podaci su podaci potrebni za identifikaciju fizičkog lica definisani Zakonom o zaštiti ličnih podataka BiH.

Predmeti od javnog interesa u smislu ovih Smjernica su:

Krivični predmeti:

- a) krivična djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom,
- b) koruptivna krivična djela definisana listom koruptivnih krivičnih djela VSTV-a BiH,
- c) organizovani kriminal,
- d) terorizam,
- e) pranje novca,
- f) krivična djela u vezi sa utajom poreza,
- g) ubistvo i teška ubistva,

- h) trgovina ljudima,
- i) porodično nasilje,
- j) krivična djela u vezi sa neovlaštenom proizvodnjom i prometom opojnih droga,
- k) krivična djela iz mržnje,
- l) krivična djela protiv države i društvenog uređenja,
- m) ostala krivična djela sa propisanom kaznom zatvora od najmanje 5 godina.

Parnični predmeti:

- a) diskriminacija,
- b) zaštita okoliša,
- c) autorska prava, zaštita intelektualne i industrijske svojine,
- d) rodna ravnopravnost,
- e) zaštita potrošača,
- f) stečaj,
- g) privatizacija,
- h) kleveta,
- i) sporovi o državnoj imovini.

Upravni predmeti:

- a) zaštita okoliša,
- b) konkurencija,
- c) koncesije,
- d) zaštita ličnih podataka,
- e) sloboda pristupa informacijama,
- f) izborne žalbe,
- g) javne nabavke,
- h) sukob interesa.

Sudovi i tužilaštva će provesti test javnog interesa i u drugim predmetima rukovodeći se sljedećim kriterijima:

- 1) vrsta i težina krivičnog djela kao i predmet postupka,
- 2) svojstvo učesnika u postupku (npr. imenovani/izabrani dužnosnici u sudskoj, izvršnoj i zakonodavnoj vlasti, novinari, službena lica, javna lica i sl.),
- 3) ostali opravdani interesi javnosti (npr. stepen društvene opasnosti, pojavni oblik kriminaliteta, zaštićeno dobro, značaj odluke za širu društvenu zajednicu i sl.).

Odlukama od značaja za sudsku praksu u smislu ovih Smjernica smatraju se:

- a) odluke u kojima je sud prvi put zauzeo stav (primjena novih zakona, novi instituti, odluke u pilot predmetima, odluke o spornom pravnom pitanju...),
- b) odluke u kojima je promijenjen ranije zauzeti stav istog suda, uključujući i odluke u kojima je sud promijenio shvatanje zbog odluke Evropskog suda za ljudska prava ili Ustavnog suda BiH,
- c) odluke koje se odnose na nove pravne lijekove,
- d) odluke u kojima je sud direktno primijenio Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda ili koristio praksu Evropskog suda za ljudska prava ili drugog međunarodnog tribunala,
- e) odluke u kojima je sud primijenio međunarodni ugovor (npr. Bečka konvencija),
- f) odluke u kojima se sud pozvao na stav panela za ujednačavanje sudske prakse.

OBJAVLJIVANJE TUŽILAČKIH ODLUKA, AKATA I INFORMACIJA O PREDMETIMA

Za objavljivanje tužilačkih odluka, akata i informacija o predmetima koriste se službene web stranice tužilaštava i drugi informacioni kanali. Tužilaštva obavještavaju javnost o pojavama i problemima od opšteg značaja koja su zapazila u svom radu, te o predmetima u kojima postupaju, a sve u granicama i u skladu sa interesima postupka, sa posebnim akcentom na predmete od javnog interesa.

Objavljivanje tužilačkih odluka

Pod tužilačkim odlukama u smislu ovih Smjernica smatraju se optužnice, naredbe o neprovođenju istrage i naredbe o obustavi istrage.

1. Izvodi iz optužnice

Tužilaštva mogu objaviti izvode iz optužnica u svim predmetima bez ograničenja vezanih za prirodu i težinu krivičnog djela u skladu sa svojim kapacitetima i resursima, poštujući zakone i principe definisane ovim Smjernicama.

U predmetima od javnog interesa, tužilaštva će uz izvode iz optužnica objavljivati i odgovarajuća saopštenja za javnost.

Izvod iz potvrđene optužnice sadrži:

- 1) naziv tužilaštva koje je podiglo optužnicu, broj i datum optužnice;
- 2) podaci o optuženoj osobi i to: ime i prezime, godina i mjesto rođenja, ako je riječ o predmetu od javnog interesa, odnosno anonimizirani podaci u ostalim predmetima. U slučaju pravne osobe, objavljuju se puni podaci o pravnoj osobi kako su navedeni u optužnici;
- 3) činjenični i pravni opis krivičnog djela, bez imena oštećenog/ih, svjedoka i trećih lica i drugih podataka koji mogu otkriti identitet ovih lica;
- 4) pravna kvalifikacija krivičnog djela;
- 5) prijedlog za :
 - a. određivanje/produženje pritvora/mjera zabrane,
 - b. određivanje mjera osiguranja oduzimanja imovinske koristi,
 - c. donošenje privremene mjere osiguranja imovinskopravnog zahtjeva,
 - d. izricanje mjera bezbjednosti;

Izuzetno, informacija o podignutoj optužnici može se objaviti i prije njenog potvrđivanja kroz saopštenje za javnost, i to po procjeni glavnog tužioca uz korištenje sljedećih kriterija:

- a) predmet izazvao poseban interes javnosti,
- b) osumnjičeni/optuženi bilo javna osoba/slужbeno lice i
- c) podaci o osumnjičenom/optuženom su od ranije poznati javnosti.

Vodeći se istim kriterijima, tužilaštva mogu objaviti i informaciju da podignuta optužnica nije potvrđena u cijelosti ili u pojedinim tačkama, a nakon što sud donese konačnu odluku o tome.

2. Naredbe o neprovođenju istrage i naredbe o obustavi istrage

Naredbe o neprovođenju istrage i naredbe o obustavi istrage neće se objavljivati zbog interne prirode takvih akata, već će se javnost o istima informisati putem saopštenja za javnost, a nakon odluke po eventualno uloženom prigovoru, odnosno pritužbi. Tom prilikom potrebno je jasno navesti razloge njihovog donošenja, uz napomenu da se u predmetima u kojima je obustavljena istraga uslijed nedostatka dokaza, protiv tih lica istraga može ponovo otvoriti ako se pojave nove činjenice i dokazi koji ukazuju da postoje osnovi sumnje da je lice počinilo krivično djelo.

Izuzetno, ove odluke se mogu objaviti u integralnom tekstu u predmetima od javnog interesa, a po procjeni glavnog tužioca.

Objavljivanje tužilačkih akata

Ostali tužilački akti poput naredbe o provođenju istrage, te prijedloga za određivanje pritvora/mjera zabrane i dr. neće se objavljivati zbog interne prirode takvih akata. Naime, ovi akti sadrže informacije čijim se saopštavanjem osnovano može očekivati izazivanje štete za legitimne ciljeve u sprječavanju i otkrivanju kriminala, odnosno informacije koje se između ostalog tiču i dokaza, a čije izlaganje javnosti može otežati ili onemogućiti provođenje pojedinih istražnih radnji ili ugroziti eventualne buduće istrage u takvim predmetima.

Preporučuje se glavnim tužiocima da po svojoj procjeni o donošenju ovih akata informišu javnost kroz adekvatna saopštenja, rukovodeći se kriterijima koji važe za informisanje javnosti o podignutim i nepotvrđenim optužnicama.

Objavljivanje ostalih informacija o predmetima u fazi prijave i istrage

Informacije o predmetima u fazi prijave i istrage u pravilu se neće proaktivno objavljivati. Izuzetno, ako je to u interesu predmeta, objektivnog informisanja javnosti ili na zahtjev zainteresovanih lica i medija, objaviće se informacija o zaprimanju prijave i aktivnostima koje se poduzimaju u cilju donošenja tužilačke odluke.

Presumpcija nevinosti

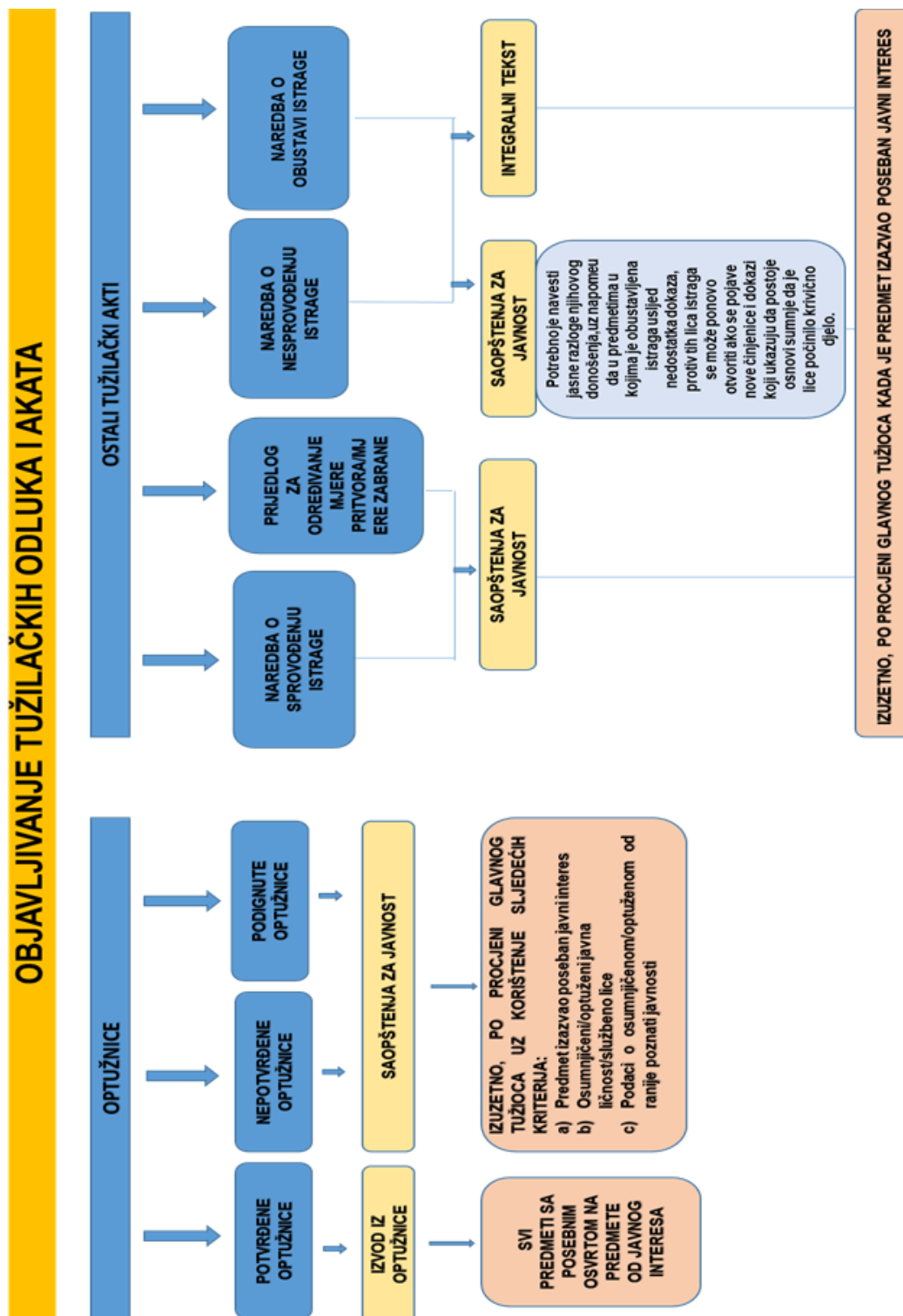
Prilikom objave tužilačkih odluka, akata i saopštenja za javnost, tužilaštva će vodeći računa o presumpciji nevinosti koristiti pravnu terminologiju koja odgovara fazi krivičnog postupka.

Klauzula presumpcije nevinosti treba biti istaknuta na vidnom mjestu kako bi se javnost na jasan način upoznala sa pravnim statusom lica protiv kojeg se vodi krivični postupak, i to u sljedećem obliku: *„Ovom objavom ne prejudicira se ishod krivičnog postupka i ne narušava princip presumpcije nevinosti. Svako se smatra nevinim dok se pravosnažnom presudom ne utvrdi njegova krivica.“*

Trajanje objave

Optužnice u predmetima od javnog interesa biće objavljene u trajanju od dvije godine. Ostale odluke, akti i informacije biće objavljene u trajanju do jedne godine.

Ukoliko prije isteka roka trajanja objave bude donesena pravosnažna sudska odluka, optužnica u tom predmetu ili druge informacije ukloniće se u roku od 30 (trideset) dana od dana pravosnažnosti sudske odluke.

OBJAVLJIVANJE SUDSKIH ODLUKA, PRAVNIH SHVATANJA I INFORMACIJA O PREDMETIMA

Za objavljivanje sudskih odluka, informacija o predmetima, te stavova sudske prakse i pravnih shvatanja sudova najviše instance, koriste se službene web stranice sudova, Baza sudskih odluka, Portal sudske prakse i Mapa sudskih predmeta od javnog interesa.

Službene web stranice

Na službenim web stranicama sudova će se objavljivati pravosnažne sudske odluke, te informacije o predmetima u toku.

Pravosnažne sudske odluke

Objava pravosnažnih sudskih odluka vršiće se uz poštivanje zakona i principa definisanih ovim Smjernicama, sa posebnim akcentom na:

- a) odluke od javnog interesa,
- b) odluke od značaja za sudsku praksu,
- c) odluke u kojima postoji zakonska obaveza objavljivanja,
- d) odluke za koje je iskazano interesovanje profesionalne, akademske zajednice, medija i javnosti,
- e) druge odluke koje po ocjeni suda imaju prioritet u objavljivanju.

Pravosnažne sudske odluke objavljivaće se u posebnoj sekciji web stranice u modulu „SUDSKE ODLUKE“, koji se do sada nazivao SUDSKA PRAKSA.

Prilikom objavljivanja sudskih odluka, a radi njihove preglednosti potrebno ih je razvrstati po oblastima i pravnim terminima.

Minimum podataka koje sudovi trebaju obezbijediti jeste:

Krivični predmeti:

- Naziv krivičnog djela, broj predmeta i kratki opis pravnog instituta

Građanski, privredni i upravni predmeti:

- Podoblast, vrsta i predmet spora, broj predmeta i kratki opis pravnog instituta

Sudska praksa > Krivična i prekršajna oblast > Krivična djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom	
Pravna shvatanja	
Krivično materijalno pravo - opšti dio	
Krivična djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom	Krivična djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom 097-0-K2-07-000 001 - Ratsni zločin protiv civilnog stanovništva 097-0-K2-07-000066 - Ratsni zločin protiv civilnog stanovništva 097-0-K2-09-000 039 - Ratsni zločin protiv civilnog stanovništva; odluka Ustavnog suda BiH, broj AP-2152/09, odbijena apelacija 96 0 K 005425 10 K2 - Ratsni zločin protiv civilnog stanovništva, Ratsni zločin protiv ratnih zarobljenika 96 0 K 031177 12 K2 - Ratsni zločin protiv civilnog stanovništva 96 0 K 013003 12 K2 3 (Ratsni zločin protiv civilnog stanovništva) 96 0 K 006622 13 K2 - Ratsni zločin protiv ratnih zarobljenika 96 0 K 040290 13 K2 12 - Ratsni zločin protiv civilnog stanovništva; odluka Ustavnog suda BiH, broj AP-5150/13, odbijena apelacija 96 0 K 039051 12 K2 2 - Ratsni zločin protiv civilnog stanovništva 96 0 K 020424 15 K2 - Ratsni zločin protiv civilnog stanovništva, Ratsni zločin protiv ratnih zarobljenika; odluka Ustavnog suda BiH, broj AP-5730/15, odbijena apelacija, odbacena apelacija advokata 96 0 K 024956 15 K2 8 - Ratsni zločin protiv civilnog stanovništva, Ratsni zločin protiv ratnih zarobljenika; odluka Ustavnog suda BiH,
Krivična djela protiv države	
Krivična djela protiv života i tijela	
Krivična djela protiv slobode i prava čovjeka i građanina	
Krivična djela terorizma	

Primjer 1.

Sudska praksa > Građanska i privredna oblast > Radno pravo	
Pravna shvatanja	
Sporna pravna pitanja	
Stvarno pravo	
Obligaciono pravo	
Nasljedno pravo	
	Radno pravo 097-0-G2-06-000553 - zahtjev za poništenje odluke o otkazu i povrat na posao 097-0-G2-09-000195 - odluka o naknadi troškova polaganja pravosudnog ispita 96 0 P 002771 10 G2 - isplata plata i godišnjeg odmora 96 0 P 004162 12 G2 - zaštita prava iz radnog odnosa (nezakonit otkaz i vraćanje na posao) 96 0 P 004836 11 G2 - zaštita prava iz radnog odnosa 96 0 P 039742 13 G2 2 - utvrđenje nezakonitosti otkaza i isplata 96 0 P 039742 18 G2 4 - utvrđenje nezakonitosti otkaza i isplata 96 0 P 051298 14 Rs2 - povrat na posao, isplata ličnih dohodaka i doprinosa

Primjer 2.

Sudska praksa > Građanska i privredna oblast > Intelektualno vlasništvo	
Žig 21.06.2023.	
96 0 Ps 004417 12 P2 (Povreda prava na žig, Apelacioni sud Brčko distrikta BiH preinačio prvostepenu presudu i odbio tužbeni zahtjev, revizija odbacena) 96 0 Ps 024704 12 P2 (Povreda prava na žig, usvojen tužbeni zahtjev) 96 0 P 003179 15 G2 3 (Povreda prava na žig, usvojen tužbeni zahtjev za naknadu materijalne štete, Apelacioni sud Brčko distrikta BiH preinačio prvostepenu presudu na način da je odbio dio tužbenog zahtjeva koji se odnosi na nematerijalnu štetu; odluka Ustavnog suda BiH, broj AP-4828/16, povreda člana 6 - suđenje u razumnom roku, u ostalom dijelu odbijena apelacija) 96 0 P 003179 15 G2 3 (SENTENCA) 96 0 P 003179 16 Rev (Povreda prava na žig, usvojen tužbeni zahtjev za naknadu materijalne štete, Apelacioni sud Brčko distrikta BiH preinačio prvostepenu	

Primjer 3.

Trajanje objave treba biti ograničeno do godinu dana, osim ako svrha objavljivanja ne zahtijeva duži vremenski rok, sa primjerenim stepenom anonimizacije u skladu sa ovim Smjernicama i Uputstvom za anonimizaciju VSTV-a BiH.

Vremensko ograničenje trajanja objave ne odnosi se na sudove najviše instance, odnosno Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine, Vrhovni sud Republike Srpske, Apelacioni sud Brčko distrikt BiH i Sud Bosne i Hercegovine.

Pravosnažne odluke koje se objavljuju na web stranicama istovremeno se dostavljaju VSTV-u BiH u word formatu uz prateći obrazac i u anonimiziranoj formi radi njihove trajne pohrane u centralnoj Bazi sudskih odluka, uz napomenu da ukoliko se radi o odlukama od javnog interesa, te odluke je potrebno anonimizirati na način da se zaštite i lični podaci koji su bili otkriveni u skladu sa članom 11. Uputstva za anonimizaciju.

Informacije o predmetima u toku

Sudovi će informacije o predmetima u toku, uključujući i informacije o nepravosnažnim odlukama objavljivati u formi saopštenja za javnost, u kategoriji pod nazivom „ODNOSI SA JAVNOŠĆU“, potkategorija „VIJESTI“, sekcija „SAOPŠTENJA ZA JAVNOST“, dok se u sekciji „AKTUELNOSTI“ objavljuju isključivo informacije o redovnim aktivnostima suda i opšte informacije.

Izuzetno, po ocjeni predsjednika suda/uređivačkog tijela, uz saopštenje za javnost kojim se daje informacija o nepravosnažnim odlukama, može se objaviti i izreka odluke u pdf formatu.

Sudovi putem saopštenja za javnost mogu objaviti informacije i o pravosnažnim sudskim odlukama, s tim da će integralni tekst pravosnažne odluke javnosti biti dostupan putem linka koji će upućivati na kategoriju „SUDSKE ODLUKE“.

Raspored suđenja

Zbog izuzetne važnosti rasporeda suđenja za javnost i medije, potrebno je da se:

- unificira naziv ove potkategorije na način da se zove „RASPORED SUĐENJA“,
- unificira mjesto objave na način da se ova potkategorija objavljuje u kategoriji „OGLASNA PLOČA“, i
- da „RASPORED SUĐENJA“ bude dostupan i na naslovnoj web stranici u gornjem desnom uglu.

Raspored suđenja treba sadržavati satnicu, broj predmeta, naziv stranke, vrstu predmeta, a kod krivičnih predmeta i naziv krivičnog djela.

Sudovi trebaju voditi računa da redovno ažuriraju „RASPORED SUĐENJA“ na način da informacije o suđenjima u predmetima od javnog interesa budu dostupne javnosti najmanje 48 sati prije zakazanog ročišta.

Baza sudskih odluka Bosne i Hercegovine

Ova baza služi za objavljivanje pravosnažnih sudskih odluka svih sudova u BiH, a radi njihovog trajnog pohranjivanja i dostupnosti na jednom mjestu.

VSTV BiH će prioritetno, putem Odjela za sudsku dokumentaciju i edukaciju Sekretarijata VSTV BiH obezbjediti redovno ažuriranje baze sa svim odlukama od javnog interesa i drugim pravosnažnim odlukama koje su predmet specijaliziranih istraživanja.

Portal sudske prakse

Na Portalu sudske prakse objavljuju se stavovi sudske prakse (sentence) i pravna shvatanja sudova najviše instance u Bosni i Hercegovini .

U dijelu Portala pod nazivom „stavovi sudske prakse“ objavljuju se stavovi sa pratećom anonimiziranom odlukom iz koje je taj stav proizašao, te drugim odlukama koje su neophodne za pravilno razumijevanje tog stava.

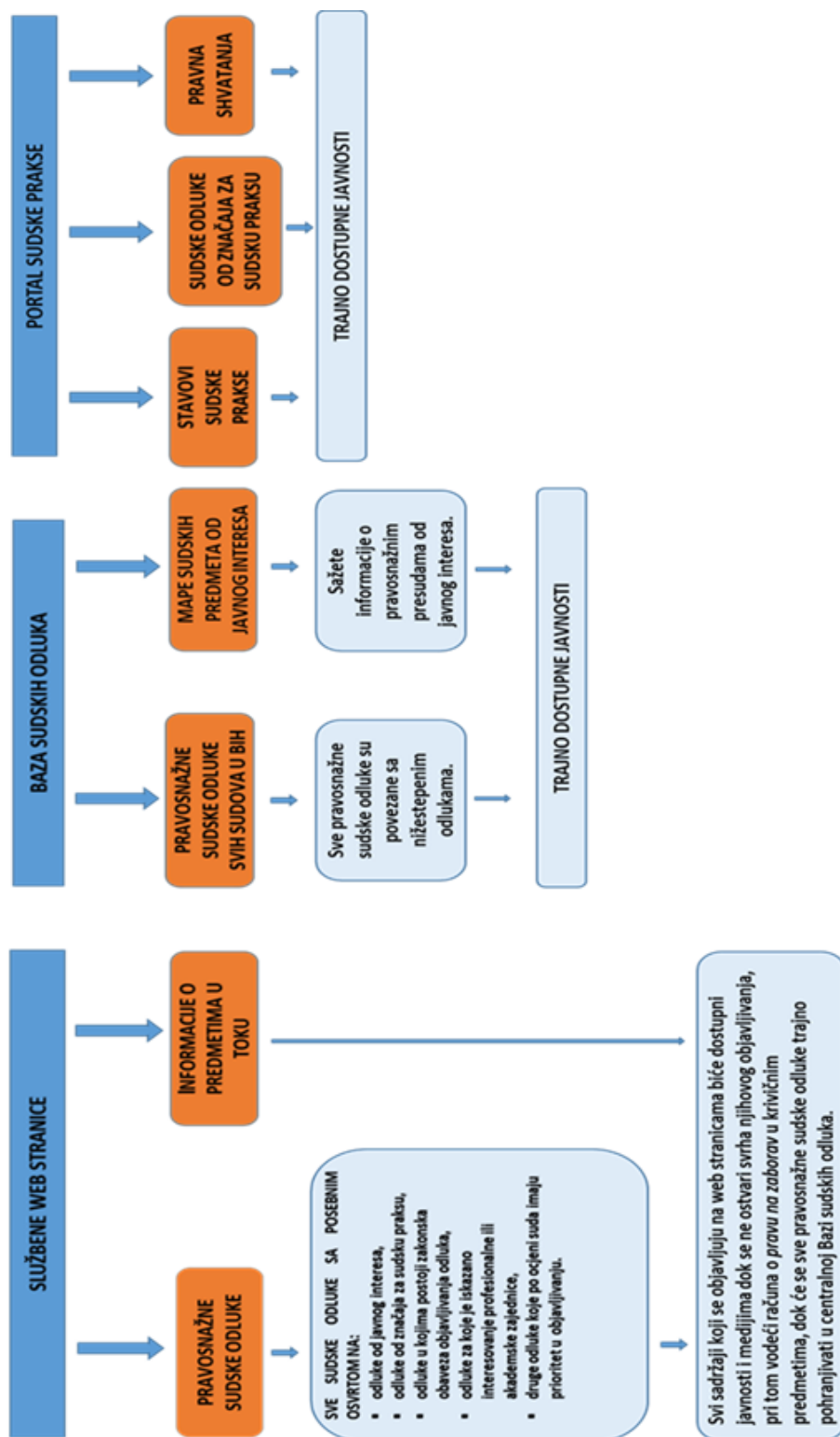
U dijelu Portala pod nazivom „pravna shvatanja“ objavljuju se pravna shvatanja usvojena na sjednicama sudskih odjeljenja.

MAPA SUDSKIH PREDMETA OD JAVNOG INTERESA

Specijalizirano mjesto gdje su korištenjem Google mape predstavljene sažete informacije o pravosnažnim predmetima od javnog interesa.

VSTV BiH će periodično inicirati prikupljanje pravosnažnih sudskih odluka radi redovnog ažuriranja Mape.

OBJAVLJIVANJE SUDSKIH ODLUKA

DRUGI INFORMACIONI KANALI ZA KOMUNICIRANJE

Sudovi i tužilaštva mogu koristiti i druge informacione kanale za komuniciranje sa medijima i drugim ciljnim grupama predviđene Komunikacijskom strategijom VSTV-a BiH.

Pravila objavljivanja detaljno precizirana ovim Smjernicama primjenjuju se i za objavljivanje putem drugih informacionih kanala.

PROVEDBA SMJERNICA

- Praćenje primjene Smjernica vršiće Radna grupa VSTV-a BiH za analizu i unapređenje objavljivanja sudskih i tužilačkih odluka.
- Potrebno je da VSTV BiH i dio pravosudnih institucija koje su svojim aktima uredili proceduru objavljivanja sudskih i tužilačkih odluka, akata i drugih informacija, u roku od 90 dana od dana usvajanja ovih Smjernica svoje akte prilagode novim Smjernicama.
- Pravosudne institucije koje do danas nisu donijele provedbene akte će u roku od 90 dana donijeti iste, te definisati uređivačku politiku i tijelo koje će biti zaduženo za provođenje Smjernica.
- Pored uređivačkog tijela, potrebno je da svaka institucija obezbijedi osoblje koje će pružati tehničku pomoć u procesu anonimizacije i objave sadržaja definisanih ovim Smjernicama.
- Neophodno je da sve osobe uključene u ovaj proces na strateškom i operativnom nivou dobiju odgovarajuću obuku.
- O donošenju provedbenih akata i uređivačkom tijelu zaduženom za provođenje Smjernica pravosudne institucije obavijestiće Radnu grupu VSTV-a BiH putem Odjela za sudsku dokumentaciju i edukaciju, koji pruža podršku ovoj Radnoj grupi.
- Radi vršenja nadzora nad provedbom Smjernica, Radnoj grupi VSTV-a će se redovno staviti na raspolaganje informacije iz godišnjih izvještaja pravosudnih institucija o ovom segmentu rada, kao i druge informacije o primjeni Smjernica.
- Radna grupa VSTV-a BiH će periodično, a najmanje jednom godišnje obavještavati VSTV BiH o svojim nalazima i eventualnim preporukama.

PREPORUKE

- Prilikom rada na predmetima od javnog interesa, treba voditi računa da se javnost blagovremeno i tačno informiše o radu na predmetu u skladu sa Smjernicama.
- Preporučuje se nosiocima pravosudnih funkcija da prilikom pisanja odluka i akata, lične podatke navode samo u neophodnoj mjeri i istim redoslijedom, imajući u vidu da iste mogu biti objavljene. Pisanje odluka i akata na ovakav način olakšaće složen i zahtjevan proces anonimizacije, a u konačnici obezbijediti lakše razumijevanje objavljene odluke i u anonimiziranoj formi.
- Radi adekvatnog praćenja i izvještavanja o predmetima od javnog interesa kroz različite stadije postupka, Radna grupa je mišljenja da bi označavanje predmeta od javnog interesa kroz sistem CMS/TCMS bilo od velikog značaja.
- Prilikom kreiranja saopštenja za štampu o nekom predmetu ili komuniciranja informacije o nekom aktu prema medijima/javnosti, neophodno je odgovoriti na pitanja: šta se desilo, šta je preduzeto i šta će se preduzeti. Ukoliko na neko od ovih pitanja nije moguće odgovoriti zbog zakonskih ograničenja, potrebno je da se razlog ne davanja informacija jasno iskomunicira. Pripremom saopštenja na ovaj način mediji/javnost će dobiti sveobuhvatnu i sažetu informaciju bez potrebe da je dodatno istražuju i dopunjavaju, što će doprinijeti pravovremenom informisanju, ali i spriječiti mogućnost pogrešnog interpretiranja informacije.
- Radna grupa predlaže VSTV-u BiH da u saradnji sa Vijećem za štampu i drugim partnerskim udruženjima periodično inicira obuke novinara kao društvenih kontrolora vlasti i čuvara javnog interesa kako bi se upoznali sa osnovama sudskih postupaka, pravnom terminologijom i razlozima zbog kojih se neke informacije ne mogu ustupiti javnosti, a radi kvalitetnijeg izvještavanja o radu pravosuđa.
- Za pribavljanje saglasnosti za obradu ličnih podataka fizičkih lica, sudovi i tužilaštva koristiće obrazac koji će se predložiti svim učesnicima po mogućnosti prilikom prvog kontakta sa sudom/tužilaštvom, a najkasnije do okončanja prvostepenog postupka, te ove podatke učiniti dostupnim uređivačkom tijelu zaduženom za provođenje Smjernica.

- Svjesni činjenice da pravosudne institucije trebaju dodatne resurse za potpunu implementaciju ovih Smjernica, potrebno je iste predstaviti izvršnoj vlasti kako bi u sklopu finansiranja pravosudnih institucija odobrili sredstva za njihovu implementaciju.
- Sudovi i tužilaštva prilikom realizacije projekata međunarodnih institucija i nevladinih organizacija koji su vezani za objavljivanje sudskih i tužilačkih odluka i akata trebaju postupati u skladu sa Smjernicama.
- Radna grupa predlaže VSTV-u BiH da se zbog važnosti materije za građane i medije, Smjernice upute u javnu raspravu kako bi prije njihovog konačnog usvajanja i primjene sva zainteresovana lica imala mogućnost da daju eventualne kritike i prijedloge.

RAZLOZI ZA DONOŠENJE NOVIH SMJERNICA

Izveštaji međunarodnih i domaćih institucija

O značaju i bitnosti objavljivanja sudskih odluka govore brojni izvještaji domaćih i međunarodnih institucija.

Izveštaj o radu privremene istražne komisije Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine od juna 2022. godine u jednoj od preporuka naglašava potrebu značajnog unaprijeđenja transparentnosti i saradnje pravosuđa sa medijima u skladu sa međunarodnim obavezama Bosne i Hercegovine. Preporuka navodi da će se to postići između ostalog kroz „objavu svih potvrđenih optužnica od strane svih tužilaštava u Bosni i Hercegovinu, objavu svih presuda, prvostepenih i pravosnažnih, od strane svih sudova u Bosni i Hercegovini i uspostavu detaljne i lako dostupne baze svih presuda svih sudova u Bosni i Hercegovini, te kroz adekvatno „redigovanje ličnih podataka sa prvenstvenim fokusom na javni interes“.

Dalje, na potrebu povećane transparentnosti bosansko-hercegovačkog pravosuđa upućuju i preporuke međunarodnih institucija datih VSTV-u BiH, a naročito Evropske unije kroz višegodišnje izvještaje za Bosnu i Hercegovinu. Tako **Izveštaj Evropske Komisije o Bosni i Hercegovini za 2021. godinu** u sekciji Kvalitet rada pravosuđa navodi da je za javnost „besplatno otvorena internetska baza sudskih odluka“ uz konstataciju da i dalje ne sadrži sve važnije sudske odluke i optužnice, posebno one u predmetima korupcije. „Bazu podataka je potrebno sistematski puniti kako bi se poboljšala dosljednost sudske prakse u cijeloj zemlji. Transparentnost treba značajno poboljšati kroz interakciju pravosuđa sa pravnom strukom, korisnicima usluga pravosuđa, medijima i javnošću u cjelini.“

I kroz **Izveštaj Evropske komisije o Bosni i Hercegovini za 2022. godinu** konstatuje se da je pravosudni sistem i dalje nedovoljno transparentan, ali su određena poboljšanja vidljiva, primjera radi u kontekstu objave kroz Bazu sudskih odluka i Portal sudske prakse, kao i usvajanje komunikacijske strategije i akcionog plana, koje je potrebno provesti. Selektivno i netransparentno postupanje pravosuđa naročito je istaknuto kao problematično za predmete korupcije za koje vlada veliki interes javnosti, što predstavlja i veliki izvor zabrinutosti. Od Bosne i Hercegovine se zahtijevaju između ostalog hitne mjere na jačanju integriteta i vraćanju povjerenja javnosti u pravosuđe, a u ovom kontekstu istaknuta je i potreba adekvatne edukacije u oblasti komunikacije s javnošću i odnosa s medijima za sudove i tužilaštva.

Izvještaj međunarodnog nezavisnog stručnjaka od 5. 12. 2019. godine (Pribe izveštaj) u poglavlju Transparentnost, za pravosuđe Bosne i Hercegovine navodi: „(...)93. Pristup sudskim presudama i drugim pravnim spisima ima ključnu ulogu u osiguravanju dosljednosti i pravne sigurnosti. Brojne pravomoćne presude nisu javno dostupne, a mnogi sudovi još uvijek nemaju odjele sudske prakse (...) Važno je da nosioci pravosudnih funkcija, advokati i šira javnost imaju nesmetan pristup konačnim presudama, uključujući sentence važnijih predmeta. VSTV, u tijesnoj saradnji sa sudovima treba bez odlaganja osigurati pristup javnosti pravomoćnim presudama.”

Misija OSCE-a kroz svoj treći izvještaj „**Odgovor pravosuđa na korupciju – sindrom nekažnjivosti**” navodi da „VSTV, tužilaštvo i sudovi trebaju javnosti omogućiti pristup smislenim i detaljnijim informacijama o istragama, krivičnom gonjenju i presuđivanju predmeta, a pogotovo onih koji su od posebnog značaja za javni interes.”

Istorijat i pravni okvir

U svjetlu razvoja pravosudnog sistema prilagođenog težnjama Bosne i Hercegovine da se integriše u Evropsku uniju, slijedeći brojne preporuke međunarodnih i domaćih institucija i uvažavajući razuđenost bosanskohercegovačkog pravnog sistema, te prateći potrebe ne samo pravosudne i akademske zajednice, nego i potrebe građana, medija, nevladinog sektora i drugih ciljnih grupa, Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine (VSTV BiH) je u dužem vremenskom periodu poduzimalo reformske procese i donosilo brojne odluke u pravcu izgradnje odgovornog i transparentnog pravosudnog sistema.

Ti procesi su intenzivirani 2008. godine, kada je VSTV BiH u saradnji sa najvišim sudovima u Bosni i Hercegovini započeo proces objavljivanja sudskih odluka na specijaliziranoj web stranici www.csd/pravosudje.ba. U tom trenutku baza je bila dostupna samo pravosudnoj zajednici, da bi 2012. godine zbog velikog interesa, odlukom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine pristup bazi sudskih odluka bio omogućen i advokatima uz godišnju pretplatu, a od 2014. godine i svim drugim zainteresovanim licima po istom principu. Baza sudskih odluka je odlukom Vijeća ministara BiH u martu 2021. godine postala dostupna javnosti bez ikakvih ograničenja kao centralno mjesto za informisanje pravosudne zajednice i šire javnosti o odlukama svih sudova u Bosni i Hercegovini.

Paralelno sa navedenim procesom, pojedini sudovi i tužilaštva su objavljivali odluke i akte na svojim službenim web stranicama, te je VSTV BiH u septembru 2014. godine u saradnji sa

pravosudnom zajednicom usvojio Smjernice za objavljivanje sudskih i tužilačkih odluka na službenim web stranicama pravosudnih institucija s ciljem ujednačavanja različitih praksi u ovom segmentu rada.

Nakon višegodišnje primjene, ukazala se potreba da se izvrši analiza da li Smjernice i dalje odgovaraju potrebama pravosudnog sistema Bosne i Hercegovine, obzirom na stepen razvoja društva, a naročito sa aspekta postojanja novih specijaliziranih web servisa za objavu sudskih i tužilačkih odluka, koji su u međuvremenu razvijeni.

Naime, od februara 2022. godine javnosti je dostupan Portal sudske prakse Bosne i Hercegovine koji je primarno namjenjen za informisanje o praksi sudova najviše instance, a u toku je i razvoj interaktivne Mape sudskih predmeta od javnog interesa. Također, unapređene su i službene web stranice pravosudnih institucija, a Komunikacijskom strategijom VSTV-a BiH preporučeno je korištenje društvenih mreža kao jedan od vidova komunikacije pravosuđa sa javnošću.

Obzirom na veliki broj dokumenata koji su na sličan ili čak i različit način regulisala određena pitanja koja su od značaja za ovu oblast, VSTV BiH je u aprilu 2022. godine oformio Radnu grupu sastavljenu od članova pravosuđa sa zadatkom da razmotri sadržaj i primjenu prvih Smjernica. Radnoj grupi je takođe povjereno da VSTV-u BiH predloži mjere za obezbjeđenje uniformnosti procesa objavljivanja sudskih i tužilačkih odluka i akata, kao i drugih informativnih sadržaja o predmetima na nivou svih sudova i tužilaštava u Bosni i Hercegovini, te usklađivanje sa odgovarajućim evropskim standardima. U konačnici, VSTV BiH je Radnoj grupi povjerio zadatak da predloži rješenje kojim bi se svi informacioni sistemi namjenjeni za objavljivanje sudskih i tužilačkih odluka koristili na najefikasniji način, uspostavom djelotvorne međusobne korelacije.

Radna grupa je godinu i po dana intenzivno radila na iznalaženju najboljih rješenja, te je u tom smislu:

- a) izvršila analizu pravnog okvira, kao i preporuka datih Bosni i Hercegovini za unapređenje praksi u pogledu objavljivanja sudskih i tužilačkih odluka i drugih relevantnih dokumenata;
- b) analizirala dosadašnju praksu sudova i tužilaštava u Bosni i Hercegovini u primjeni prvih Smjernica VSTV-a BiH;

- c) konsultovala standarde i praksu zemalja članica Evropske unije u pogledu dostupnosti sudskih i tužilačkih odluka za javnost, te praksu međunarodnih sudova, a naročito praksu Evropskog suda za ljudska prava;
- d) razmotrila svrhu, sadržaj i strateška opredjeljenja VSTV-a BiH i pravosudnih institucija za objavljivanje sudskih i tužilačkih odluka putem specijaliziranih web servisa;
- e) konsultovala i druge pravosudne institucije, te razmotrila potrebe različitih ciljnih grupa koje traže pristup odlukama, uključujući i konkretne kritike medija o dostupnosti informacija o radu pravosuđa.

Radna grupa je konstatovala da postojeće Smjernice ne odgovaraju sadašnjem stepenu i kontekstu razvoja pravosudnog sistema u Bosni i Hercegovini, te predložila VSTV-u BiH razmatranje i usvajanje novih Smjernica, kojima bi se teret objavljivanja ravnomjerno rasporedio na sve pravosudne institucije i VSTV BiH, te kako bi svi, pojedinačno i zajednički radili na postizanju jedinstvenih ciljeva i maksimalno iskoristili ljudski potencijal i limitirana materijalna sredstva namijenjena za ovu svrhu.

Usvajanjem novih Smjernica ispunio bi se i Reformski plan VSTV-a BiH u dijelu koji se odnosi na unapređenje kvaliteta pravosuđa putem mjere „Normativno urediti objavu sudskih odluka, prakse i stavova“, čija je realizacija predviđena za IV kvartal 2023. godine, a što se podudara sa planom usvajanja ovih Smjernica.

Pravni osnov za objavljivanje sudskih odluka sadržan je prvenstveno u entitetskim zakonima o sudovima i zakonu o sudovima Brčko distrikta, koji navode da se javnost rada sudova ostvaruje i objavljivanjem sudskih odluka i drugih informacija od interesa za javnost, s tim da Zakon o sudovima Republike Srpske propisuje i prethodno uklanjanje ličnih podataka. Zakon o Sudu Bosne i Hercegovine ne sadrži konkretne odredbe o tome, ali Poslovnik o radu propisuje da se javnost postupka osigurava između ostalog i objavljivanjem donesenih odluka, kao i na drugi način koji odredi Sud.

Kada govorimo o komunikaciji tužilaštava sa javnošću, zakoni o tužilaštvima u Bosni i Hercegovini svojim odredbama propisuju da tužilaštva putem sredstava informisanja i na drugi način obavještavaju javnost o pojavama i problemima od opšteg značaja koje su zapazili u svom radu, kao i o stanju kriminaliteta na području svoje nadležnosti. Također, ovi zakoni predviđaju da tužilaštva mogu u granicama svojih zakonom određenih nadležnosti i u skladu s interesima postupka, obavještavati javnost i o pojedinim predmetima u kojima postupaju, ako su te informacije od javnog interesa, pri tome rukovodeći se interesima pravde i standardima propisanim u članu 6.(1) Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Krivični zakoni u Bosni i Hercegovini ne sadrže eksplicitne odredbe kojima se uređuje objavljivanje sudskih odluka i tužilačkih akata, ali ova potreba indirektno proizilazi iz odredbi kojima je definisana svrha kažnjavanja, odnosno svrha krivičnopravne sankcije. Zakoni definišu ovu svrhu kao zaštitu društva od činjenja krivičnih djela preventivnim uticajem na druge da poštuju pravni sistem i ne počinju krivična djela, te sprečavanjem počinioca da počinu krivična djela kao i podsticanje njegovog prevaspitanja. Svrha kažnjavanja je u Krivičnom zakoniku Republike Srpske propisana kao izražavanje društvene osude za krivično djelo, razvijanje i jačanje odgovornosti i svijesti kod građana od opasnosti i štetnosti krivičnih djela i opravdanosti kažnjavanja. Ovakve odredbe indirektno upućuju na potrebu upoznavanja javnosti, odnosno društva o predmetima od javnog interesa, odnosno o odgovoru pravosuđa na posebno opasne oblike kriminaliteta i pojave u društvu, a sve kako bi se ostvarila naprijed definisana svrha.

Značaj objavljivanja sudskih presuda proizilazi i iz odredbi Krivičnog zakona BiH koje se odnose na objavljivanje sudskih presuda protiv pravnih lica, kada bi bilo korisno da javnost sazna za osudu, naročito ako bi „objavljivanje bilo od koristi da se otkloni opasnost za život ili zdravlje ljudi ili da se obezbijedi bezbjednost prometa ili da se zaštite ili podstiču društvene vrijednosti“. Zakonodavac daje značaj ovom segmentu propisujući mogućnost objavljivanja presuda putem više sredstava javnog informisanja, rukovodeći se značajem krivičnog djela i potrebom javnosti da sazna za osudu. Konkretno, „sud cijeni s obzirom na značaj krivičnog djela i potrebu da javnost sazna za osudu, da li da se osuda objavi u štampi, radiju ili televiziji ili u više navedenih sredstava informisanja i ujedno da li da se objavi njeno obrazloženje u cijelosti ili u izvodu, uzimajući pri tom u obzir da se načinom objavljivanja omogući obaviještenost svih u čijem interesu je objavljivanje presude.“

Da krivične odluke trebaju biti objavljene i dostupne javnosti potvrđuju i relevantne odredbe zakona o krivičnom postupku u BiH, koje propisuju da je glavni pretres javan od otvaranja zasjedanja pa do završetka glavnog pretresa, a da Sud može donijeti odluku o isključenju javnosti samo ako je to u interesu državne sigurnosti ili ako je to potrebno radi čuvanja državne, vojne, službene ili važne poslovne tajne, čuvanja javnog reda, zaštite morala u demokratskom društvu, ličnog i intimnog života optuženog ili oštećenog ili zaštite interesa maloljetnika ili svjedoka. Razlozi donošenja takve odluke moraju biti obrazloženi i javno objavljeni. Dalje, zakoni propisuju da se presuda objavljuje javno, a u situaciji ako je javnost na glavnom pretresu bila isključena, izreka presude će se uvijek pročitati u javnom zasjedanju. Iz navedenih odredbi proizilazi zaključak da ukoliko je glavni pretres javan, kao i objavljivanje, odnosno izricanje presude, onda nema smetnje da i integralni tekst presude bude dostupan javnosti sa stepenom

zaštite ličnih podataka koji je primjeren za taj krivični predmet, cijeneći činjenicu da obrazloženje presude osim pravne analize ne sadrži ništa više od onoga što je već izneseno u toku trajanja glavnog pretresa.

Kada govorimo o objavljivanju presuda iz građanske, upravne i privredne oblasti, zakoni u Bosni i Hercegovini nisu predvidjeli javno objavljivanje sudskih odluka, izuzev odluka povodom zahtjeva za rješavanje spornog pravnog pitanja, za koje su entitetski zakoni o parničnom postupku i zakon o parničnom postupku Brčko distrikta BiH propisali obavezu objavljivanja na web stranici ili na drugi pogodan način. Slično je i sa rješenjima, odnosno presudama u upravnim sporovima koji se rješavaju pred Sudom BiH, a koji se prema članu 30. Zakona o upravnim sporovima pred Sudom BiH objavljuju u "Službenom glasniku BiH". Također, Zakon o postupku usklađenosti pravnih akata Brčko distrikta BiH propisuje da se presude o ocjeni usklađenosti pravnih akata objavljuju u Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Značaj objavljivanja sudskih odluka i tužilačkih akata u procesu jačanja transparentnosti pravosuđa ogleda se i u edukaciji građana o radu sudova i tužilaštava i njihovom razumijevanju kako se donose odluke i primjenjuju zakoni. Međutim, u tom procesu, privatni interesi pojedinaca ili pravnih lica mogu biti u sukobu sa javnim interesom i pravima građana. U uspostavi balansa između privatnog naspram javnog interesa prilikom objavljivanja sudskih odluka i tužilačkih akata ključno je osigurati poštivanje ljudskih prava i sloboda.

Ustav Bosne i Hercegovine garantuje zaštitu svih ljudskih prava i osnovnih sloboda predviđenih Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i njenih protokola, koje imaju prioritet nad svim zakonima. Također, BiH je ratifikovala Konvenciju Vijeća Evrope za zaštitu lica s obzirom na automatsku obradu ličnih podataka (Konvencija 108 + [1]), koja je od ključnog značaja za osiguranje prava na privatnost.

Adekvatni mehanizmi zaštite ličnih podataka u Bosni i Hercegovini osigurani su i kroz krivične zakone koji propisuju krivično djelo „nedozvoljeno korištenje ličnih podataka“, te sudsku zaštitu ličnih podataka kroz parnični postupak za naknadu štete prema Zakonu o obligacionim odnosima. Jedan od osnovnih principa upravnog postupka „zaštita prava građana i zaštita javnog interesa“ garantuje zaštitu prava stranaka u postupku, koja se između ostalog odnosi i na zakonitu obradu ličnih podataka.

[1] Bosna i Hercegovina je u septembru 2022. godine ratificirala 'Konvenciju 108+' kojom se osigurava zaštita pojedinaca na privatnost u odnosu na automatsku obradu ličnih podataka.

U kontekstu uspostavljanja balansa između prava na pristup informacijama sa jedne strane i prava na privatnost, odnosno prava na zaštitu ličnih podataka sa druge strane, Evropski sud za ljudska prava je kroz veliki broj presuda uspostavio određene kriterije kroz koje svaka obrada ličnih podataka mora proći da bi zadovoljila standard "opravdanosti" miješanja u privatni život definisan članom 8. Evropske konvencije za ljudska prava. Evropska konvencija ne prepoznaje pravo na zaštitu ličnih podataka, no to pravo se razmatra u kontekstu prava na privatnost, a Evropski sud za ljudska prava se u obrazloženjima svojih odluka poziva na Konvenciju 108+.

S druge strane, javnost, a naročito mediji kao društveni kontrolori vlasti i čuvari javnog interesa imaju pravo na pristup informacijama kao dio prava na slobodu izražavanja, naročito zato što prikupljanje informacija predstavlja suštinski značajan pripremni korak u novinarstvu i što je sastavni, zaštićeni dio slobode štampe (presuda ESLJP Magyar Helsinki Bizottsag v. Mađarske (2016)). Sloboda izražavanja može biti ograničena, međutim ti izuzeci moraju biti striktno tumačeni, a potreba za bilo kakvim ograničenjem mora biti ispitana kroz test zakonitosti, legitimnosti i neophodnosti miješanja. [2]

Kriterij ispitivanja javnog interesa integrisani su i u zakone Bosne i Hercegovine o slobodi pristupa informacijama i Zakon o zaštiti ličnih podataka BiH, koji će se u narednom periodu usklađivati sa propisima EU i relevantnim međunarodnim konvencijama, obzirom da je Bosni i Hercegovini u decembru 2022. godine dodijeljen kandidatski status za članstvo u Evropskoj uniji. Zbog naročite važnosti ovih zakona za oblast Smjernica, ovdje nisu posebno citirani, ali se skreće pažnja na potrebu konsultovanja istih pri svakoj obradi ličnih podataka i ispitivanju javnog interesa, imajući u vidu da se radi o dva ravnopravna prava, čak i kada se radi o obradi posebnih kategorija ličnih podataka.

2 (Stoll protiv Švajcarske [GC], stav 101), što je ponovo istaknuto u predmetima Morice protiv Francuske ([GC], stav 124) i Pentikäinen protiv Finske ([GC], stav 87).

Članovi Radne grupe za analizu i unapređenje objavljivanja sudskih i tužilačkih odluka

Na sjednici održanoj 13. i 14.4.2022. godine Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine je donijelo Odluku o formiranju Radne grupe za analizu i unapređenje objavljivanje sudskih i tužilačkih odluka u slijedećem sastavu:

- **Fatima Mrdović**, sudija Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine i predsjednica Odjeljenja za evidenciju sudske prakse tog suda, predsjedavajuća Radne grupe,
 - **Biljana Simenunović**, tužiteljica Tužilaštva Bosne i Hercegovine i članica VSTV-a BiH, zamjenik predsjedavajuće Radne grupe,
 - **Daniela Milovanović**, predsjednica Vrhovnog suda Republike Srpske koja je shodno odluci VSTV-a BiH sa sjednice od 9. i 10. 11.2022. godine zamijenila sudiju Vesnu Antoniće,
 - **Snježana Petković**, tužiteljica Republičkog javnog tužilaštva Republike Srpske koja je shodno odluci VSTV-a BiH sa sjednice od 12. i 13.04.2023. godine zamijenila tužiteljicu Svetlanu Brković,
 - **Vesna Trifunović**, sudija Suda Bosne i Hercegovine,
 - **Milanko Kajganić**, glavni tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine,
 - **Tihomir Jurko**, tužilac Federalnog tužilaštva Federacije Bosne i Hercegovine,
 - **Vuk Lučić**, sudija Apelacionog suda Brčko distrikta BiH,
 - **Mustafa Šabić**, sudija Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine i član VSTV-a BiH,
 - **Davor Martinović**, advokat i član VSTV-a BiH i
 - **Samir Beganović**, sekretar Tužilaštva Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.
- Doprinos izradi Smjernica dali su uposlenici Odjela za sudsku dokumentaciju i edukaciju Sekretarijata VSTV-a BiH :
- **Vera Bjelogrić**, šef,
 - **Šeila Brković-Imamović**, zamjenik šefa,
 - **Vildana Abaz Hadžić**, viši pravni savjetnik za sudsku praksu,
 - **Dragana Đerić**, viši pravni savjetnik za sudsku praksu, i
 - **Haris Lihčić**, stručni saradnik.

Radna grupa se zahvaljuje **Dalili Hadžić**, službenici za promociju IPA projekata i **Borisu Grubešiću**, portparolu Tužilaštva Bosne i Hercegovine na doprinosu pri izradi Smjernica.

Radna grupa se posebno zahvaljuje sudiji **Ledi Bianku**, međunarodnom sudiji Ustavnog suda Bosne i Hercegovine iz Albanije i dugogodišnjem sudiji Evropskog suda za ljudska prava, koji je Radnoj grupi predstavio praksu i primjere akata/smjernica Evropskog suda za ljudska prava, Suda pravde Evropske unije i evropskih nacionalnih sudova o zaštiti podataka u sudskim postupcima.

Odjel za sudsku dokumentaciju i edukaciju Sekretarijata Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine nastaviće pružati stručnu i administrativnu podršku radu Radne grupe i koordinirati aktivnosti vezane za edukaciju sudova i tužilaštava iz oblasti komunikacije s javnošću i odnosa s medijima, kako je preporučeno u Izvještaju Evropske unije o Bosni i Hercegovini za 2022. godinu.

MATERIJAL KOJI JE RAZMATRALA RADNA GRUPA

U svom radu Radna grupa je razmotrila zakone, podzakonske akte, izvještaje, sudsku praksu domaćih i međunarodnih sudova, te brojna mišljenja, članke i analize, kako slijedi:

- 1) Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine,
- 2) Zakon o sudovima u Federaciji Bosni i Hercegovini,
- 3) Zakon o sudovima u Republici Srpskoj,
- 4) Zakon o sudovima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine,
- 5) Zakon o Sudu Bosne i Hercegovine,
- 6) Zakon o javnim tužilaštvima Republike Srpske,
- 7) Zakon o Federalnom tužilaštvu Federacije Bosne i Hercegovine,
- 8) Zakoni o kantonalnim tužilaštvima (10 zakona),
- 9) Zakon o tužilaštvu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine,
- 10) Krivični zakon Bosne i Hercegovine,
- 11) Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine,
- 12) Krivični zakonik Republike Srpske,
- 13) Krivični zakon Brčko distrikta Bosne i Hercegovine,
- 14) Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine,
- 15) Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine,
- 16) Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske,
- 17) Zakon o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine,
- 18) Zakon o parničnom postupku pred sudom Bosne i Hercegovine,
- 19) Zakon o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine,
- 20) Zakon o parničnom postupku Republike Srpske,
- 21) Zakon o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine,
- 22) Zakon o upravnim sporovima Bosne i Hercegovine,
- 23) Zakon o upravnim sporovima Federacije Bosne i Hercegovine,
- 24) Zakon o upravnim sporovima Republike Srpske,
- 25) Zakon o upravnim sporovima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine,
- 26) Zakon o upravnom postupku Bosne i Hercegovine,

- 27) Zakon o upravnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine,
- 28) Zakon o upravnom postupku Republike Srpske,
- 29) Zakon o upravnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine,
- 30) Zakon o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini,
- 31) Zakon o slobodi pristupa informacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine,
- 32) Zakon o slobodi pristupa informacijama u Republici Srpskoj,
- 33) Zakon o zaštiti ličnih podataka Bosne i Hercegovine,
- 34) Pravilnik o unutrašnjem sudskom poslovanju Bosne i Hercegovine,
- 35) Pravilnik o unutrašnjem sudskom poslovanju Republike Srpske,
- 36) Smjernice VSTV-a BiH za objavljivanje tužilačkih i sudskih odluka na web stranicama pravosudnih institucija iz 2014. godine,
- 37) Pravilnik VSTV-a BiH o održavanju web stranica pravosudnih institucija u okviru Pravosudnog portala,
- 38) Pravilnik VSTV BiH o održavanju web stranica pravosudnih institucija u okviru Pravosudnog portala 24.11.2010. godine,
- 39) Pravilnik o ostvarivanju pristupa informacijama pod kontrolom Suda Bosne i Hercegovine i suradnji Suda sa zajednicom od 19.12.2016. godine,
- 40) Praktično uputstvo o načinu zamjene ili ispuštanja ličnih podataka u sudskim odlukama, i informativnom sadržaju objavljenom na web stranici Suda Bosne i Hercegovine od 17.6.2014.,
- 41) Pravilnik o anonimnosti sudskih odluka Vrhovnog suda Republike Srpske broj 118-0-Sul-06-000 166 od 14.3.2006. godine,
- 42) Poslovnici o radu web uredništva: Poslovnik o radu web uredništva Okružnog tužilaštva u Banja Luci, Poslovnik o radu web uredništva Okružnog javnog tužilaštva u Istočnom Sarajevu, Poslovnik o radu web uredništva Tužilaštva Brčko distrikta BiH, Poslovnik o radu web uredništva Federalnog tužilaštva FBiH A-19/22 od 12.01.2022., Poslovnik o radu web uredništva Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine od 15.12.2016. godine, Pravilnik o radu web uredništva Vrhovnog suda Republike Srpske od januara 2013. godine,
- 43) Uputstvo VSTV-a BiH za anonimizaciju sudskih odluka od 14.4. 2021. godine (Službeni glasnik BiH 30/21),
- 44) Obavezujuće uputstvo o načinu objave i sadržaju potvrđenih optužnica Tužilaštva BiH na web stranici Tužilaštva BiH broj A-619/21 od 29.12.2021. godine,
- 45) Uputstvo Okružnog javnog tužilaštva Banja Luka za postupanje službe za odnose sa javnošću, broj: A-131/21 od 23.02.2021. godine,
- 46) Plan za krizno komuniciranje Okružnog javnog tužilaštva Banja Luka, broj A-732/21 od 22.9.2021. godine,

- 47) Komunikacijska strategija VSTV-a BiH sa aneksima (Medijski plan i dr.),
- 48) Komunikacijska strategija Tužilaštva Bosne i Hercegovine od maja 2022. godine,
- 49) Strategija za odnose sa javnošću i informiranje Okružnog javnog tužilaštva Istočno Sarajevo, decembar 2021,
- 50) Komunikacijska strategija Tužilaštva Brčko distrikta BiH od decembra 2022. godine,
- 51) Evropska konvencija o ljudskim pravima i osnovnim slobodama,
- 52) Konvencija Vijeća Evrope o zaštiti osoba u odnosu na automatsku obradu ličnih podataka iz 1981. godine,
- 53) Povelja Evropske unije o temeljnim pravima,
- 54) Opšta uredba Evropske unije o zaštiti podataka (GDPR),
- 55) Preporuka br. (95) 11 i popratni memorandum Komiteta ministara (Vijeća Evrope) državama članicama koji se odnose na odabir, obradu, prikazivanje i arhiviranje sudskih odluka u sistemima za pretraživanje pravnih informacija,
- 56) Mišljenje br. 8 (2013) Konsultativnog vijeća evropskih tužilaca o odnosima između državnih tužilaca i medija[3]
- 57) Izvještaj EU o Bosni i Hercegovini za 2021. godinu, broj: SWD(2021) 291 final, Strasbourg, 19.10.2021. godine,
- 58) Izvještaj stručnjaka o pitanjima vladavine prava u Bosni i Hercegovini (tzv. Pribebe izvještaj), Brisel, 5.12.2019. godine[4]
- 59) Izvještaj o radu Privremene istražne komisije Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, broj: 01-50-4-237 -35/22, Sarajevo, 2. 6. 2022. godine[5],
- 60) Mišljenje Agencije za zaštitu ličnih podataka u Bosni i Hercegovini, dopis Agencije VSTV-u, broj: 03-1-02-1-611-2/20 od 27.8.2020. godine,
- 61) Godišnji izvještaji rukovodilaca pravosudnih institucija za 2021. i 2022. godinu u dijelu koji se odnosi na objavljivanje sudskih i tužilačkih odluka na internetu,
- 62) Anonimizacija sudskih i tužilačkih akata u BiH, (Ne)mogući kompromis između zaštite ličnih podataka i prava na informaciju o krivičnim postupcima, Analitika Centar za društvena istraživanja, 2014. godine,[6].
- 63) Sudska praksa Evropskog suda za ljudska prava (Presuda u predmetu Gutsanovi protiv Bugarske, L.L. protiv Francuske, Amann protiv Švicarske, Big Brother Watch protiv UK, Catt protiv UK, Ciubotaru protiv Moldavije, Coudec i Hachette Filipacchi

[3] Prevod dokumenta je javno dostupan putem linka: <https://rm.coe.int/opinion-no-8-2013-on-relations-between-prosecutors-and-the-media-mislj/16808e8e39>

[4] Izvještaj je javno dostupan putem linka: <https://europa.ba/wp-content/uploads/2019/12/Izvje%C5%A1taj-stru%C4%8Dnjaka-o-pitanjima-vladavine-prava-u-BiH.pdf>

[5] Izvještaj je javno dostupan putem linka: <https://www.parlament.ba/data/dokumenti/ad-hoc-komisije/35.%20sjednica%20PIK-a%20sa%20konacnim%20izvjestajem-B.pdf>

[6] Dokument je javno dostupan putem linka: http://www.analitika.ba/sites/default/files/publikacije/anonimizacija-studija_web_5maj_0.pdf

Associés protiv Francuske, Friedl protiv Austrije, Gaskin protiv UK, Godelli protiv Italije, Guillot protiv Francuske, Güzel Erdagöz protiv Turske, Kennedy protiv UK, Khelili protiv Švicarske, Klass protiv Njemačke, br. 502971, Leander protiv Švedske, M.N. i drugi protiv San Marina i dr.),

64) Sudska praksa Evropskog suda pravde (Bodil Lindqvist C-10101, Digital Rights Ireland C-29312 i C-59412, EU-Canada PNR, Google protiv CNIL C-50717, Tele Sverige i Watson i drugi C-20315 i C-69815 i dr.)

65) Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine br. AP 952/20 od 8. jula 2021.godine,

66) Proaktivna transparentnost u Bosni i Hercegovini, Analitika Centar za društvena istraživanja, 2014. godine,

67) Izvještaj „On-line Publication of Court Decisions in the EU“, 2017. godine,

68) Jesenka Rešidović, Transparentnost pravosuđa: pitanje dostupnosti optužnica i odluka iz krivičnih postupaka, BIRN BiH,

69) Azra Kuči, L.L.M., članak pod nazivom "Anonimizacija" tužiteljskih akata u toku istrage, Nova pravna revija, 2014. godine.

70) Primjeri akata/smjernica Evropskog suda za ljudska prava, Suda pravde Evropske unije i evropskih nacionalnih sudova u bavljenju zaštitom podataka u sudskim postupcima,

71) Primjeri sudskih i tužilačkih odluka i akata koje su pravosudne institucije dostavljale na upite novinara.

